

Friluftsloven 50 år

Taler

Helen Oddveig Bjørnøy

Dato

27 juni 2007

Omstendigheter

Markering av Friluftslovens 50-årsjubileum

1 Godtfolk - friluftslivsvenner

Jeg vil starte med å ønske oss alle sammen til lykke med denne merkedagen!

- 5 Det er oppmuntrende å se at mange har funnet det meningsfylt å delta i denne markeringen av friluftslovens 50 års jubileum. Jeg vil rette en takk til Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) som sammen med lokale krefter her i Bærum har bidratt til å gjøre dette mulig.

- 10 Fødselsdagsfeiring for en lov! For å si det som en tenåring:

"Er det m u l i g? - Typisk politikere - har de helt mistet bakkekontakten".

- 15 En lov oppfattes ofte som en tvangstrøye og et uttrykk for myndighetenes reguleringsiver - sjeldnere som et gode. Dessuten vil vel mange hevde at politikere elsker snorklipping og festtaler og fortrinnsvis menger seg med vanlige folk når det nærmer seg et valg.

- 20 Jeg kan forsikre dere om at denne feiringen har et helt annet siktemål og en helt annen verdiforankring. Vi vil markere lovjubileet for å:

- styrke friluftslivet som miljøpolitisk ansvarsfelt

- 25 - gjøre kjent allemannsrettens lovmessige forankring og vise dens verdi som kulturarv og fellesgode

- synliggjøre lovens positive budskap og brede tilslutning i alle lag av

befolkningen

30

- få framhevet lovens unike posisjon i internasjonal sammenheng

- og, sist men ikke minst, rette fokus på de utfordringer allemannsretten står overfor i nåtid og framtid.

35

Markeringen skal ha fokus på å forstå, beskytte og videreutvikle friluftsloven og på dens betydning for det allmenne friluftsliv - under skiftende samfunnsforhold. Vi ønsker å markere den kløkt og fremtidsvisjon som ble utvist da loven ble utformet og vedtatt. Dessuten skal vi gjøre vårt for å sikre at loven fortsatt beholder sin legitimitet i samfunnet. Og, dette arrangementet er bare ett av flere tiltak med formål å hedre friluftsloven i jubileumsåret.

40

Vi må også ha fokus på de farer som kan true allemannsretten og mulighetene for utøvelse av friluftsliv. De fleste er enig i friluftslovens prinsipielle grunnlag, og at vi må fremme dette grunnlaget. Likevel oppstår det fra tid til annen situasjoner der det blir strid om friluftinteressene ivaretas godt nok:

45

- I saker om utbygging og andre naturinngrep,

50

- i spørsmål om privatisering av utmarksnatur,

- i spørsmål om hvordan vi best kan forebygge skader og konflikter, og om

- hvordan vi bør ta ansvar for tilrettelegging, stimulering og utvikling av gode vaner og holdninger.

55

Vi legger nå ut på nettet et nytt rundskriv om allemannsretten, og om lovens betydning og anvendelse. Her ser vi bl.a. friluftsloven i sammenheng med den øvrige miljølovgivningen og tre aktuelle dommer i Høyesterett.

60

I 1996 fikk friluftsloven en formålsparagraf som lyder slik:

"Formålet med denne loven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmennhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes."

65

Friluftslovens formålsparagraf knesetter grunnleggende prinsipper. Den er kortfattet, men favner vidt. Den dekker både beskyttelse av selve
70 allemannsretten og vern av naturgrunnlaget. Loven har som intensjon å fremme miljøvennlig, mangfoldig og gjensidig tolerant sambruk av norsk natur og derigjennom trivsel og god folkehelse. Friluftslivet skal ta hensyn til næringsbruk av utmark, som skogbruk, reindrift og annen utmarksnæring. Ferdselsreglene regulerer forholdet mellom friluftslivsutøvere og grunneiere, og
75 ikke minst hensynet til miljøet.

Retten til fri ferdsel i norsk natur er ingen frihet uten grenser. Loven angir flere plikter og rammer som må overholdes, som at allmenn ferdsel må skje hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. Vi må evne å forene allemannsrett med
80 allemannsvett. De konkrete krav til god ferdsel samsvarer i korthet med god folkeskikk og sunn fornuft.

I år er det 50 år siden friluftsloven ble vedtatt, og det markeres på flere måter. Rundt om i landet vil det bli arrangert liknende fødselsdagsmarkeringer.
85 Direktoratet for naturforvaltning har tatt initiativet overfor arbeidslivet til en aktivitetsdag i friluft. De har gått sammen med Sosial- og helsedirektoratet om en henvendelse til alle landets ordførere, og de har utviklet en egen temaside med faktastoff og tips til utaktiviteter. Det er lagt opp til en offensiv medie-satsing, og over sommeren vil det bli lansert en egen dokumentarfilm om
90 allemannsretten..

Hva gjelder selve loven, vil vi nå starte et arbeid med å endre den på enkelte punkter.
Ikke så fantasifullt, vil noen si, men ikke desto mindre viktig i et langsiktig
95 perspektiv.

Med unntak av en del endringer av organisatorisk-administrativ karakter har friluftsloven i hovedsak vært uendret siden den ble vedtatt i 1957. Høyesterett har uttalt at friluftsloven er en dynamisk lov som skal tolkes i samsvar med
100 samfunnsutviklingen. Dommen i den siste Sandefjordsaken har bidratt til å styrke og tydeliggjøre prinsippene i loven på en, etter mitt skjønn, svært god måte.

Jeg ser behovet for en viss modernisering av loven i tråd med bl.a. forslagene i
105 friluftslivsmeldingen. Det er bl.a. aktuelt å se nærmere på adgangen til å sykle

110 eller ri på veg i innmark, ferdsel i skogplantefelt, minsteavstand for telting, stengsler som vanskeliggjør lovlig opphold og sanksjonsordninger mot sjikanøse stengsler. Dessuten må vi vurdere forslag som kan styrke det kommunale selvstyret og forenkle håndhevingen av loven.

115 Kommunene har nemlig en sentral rolle i praktisering av denne loven. Et mål i miljøvernpolitikken er å styrke det lokale miljøvernarbeidet ved å gi kommunene økt ansvar. Vi vurderer det imidlertid slik at på området friluftsliv har vi allerede kommet langt i retning av en effektiv, demokratisk og god rolle- og oppgavefordeling. Det er i dag ingen større hinder i loven for at kommunen kan gjøre mer for friluftslivet lokalt.

120 Til tross for behovet for justeringer og forbedringer både i form og innhold - vil jeg hevde at hovedutfordringen framover ligger i det at vi sammen evner å utnytte det potensialet som allerede ligger der i dagens lov.

125 I en hektisk og krevende hverdag blir livskvalitet stadig mer etterspurt. I en norsk undersøkelse svarte mer enn 90 % at friluftsliv fører til at folk får positive verdier, og at det er en naturlig del av barneoppdragelsen.

130 Livskvalitet er for de fleste knyttet til samvær med familie og venner og gjerne til aktiviteter en kan delta i sammen. Friluftsliv kan være en slik aktivitet. Samtidig er friluftsliv en kilde til positivt opplevd ensomhet og ettertanke for den som velger å gå alene.

135 Avisa The New York Times hadde for et par år siden en lang reportasje om norsk friluftsliv sett med amerikanske øyne. En journalist hadde gått frå hytte til hytte på Hardangervidda. Han mente det å oppleve naturen måtte være nasjonaltidsfordrivet i Norge. Ja, til og med om vinteren, når det er kuldegrader, går folk på ski i fjellet, skrev han. Han framhevet også den norske allemannsretten som gir folk rett til å gå i privat villmark!!

140 Vi som er opptatt av friluftsliv, jakt og fiske tar disse godene for gitt, og tenker ikke alltid på at vi trenger å verne om dem. Men den frie ferdselen, villmarka og artene som hører hjemme der, er under press. Naturens mangfold av liv er grunnlaget for vår eksistens. Mangfoldet er avgjørende for verdiskaping, velferd og livskvalitet. Variert natur er også den beste tumleplassen for barn. Vi trenger naturen til mange ulike formål, men vi må bruke og nyte den uten å forbruke og

skade den.

150 Friluftsliv og det å verne om naturen er to viktige saker i regjeringens miljøpolitikk. Friluftslivet har en egenverdi, og for mange er det en livsstil. Men, friluftslivet er også en måte å nå andre viktige mål i samfunne på. Mål om bl.a. mer aktiviserende læring og bedre folkehelse. Naturen som "apotek", "klasserom", "katedral" eller arena for fysisk aktivitet, har det fortrinn at den er overalt, tilgjengelig for alle, døgnåpen - og ikke minst gratis.

155 Undersøkelser viser at det er svært stor enighet om at friluftsliv gir oss positive verdier, og at friluftslivet er en naturlig del av det å oppdra barn i Norge. Mange mener også at friluftsliv er en viktig del av det å være norsk, og svært få mener det er gammeldags.

160 - Så hadde vel den amerikanske journalisten rett i sin observasjon av nordmenn til fots på Hardangervidda...

165 Vi trenger markeringer for å feire og inspirere. Likevel er nok den norske naturgleden i hverdagen vårt sterkeste kort, når det kommer til stykket. Bak parolen i Friluftslivets år 2005 - "friluftsliv for alle - hver dag" - skjuler det seg et folk med et sterkt forhold til turgåing og andre utendørsopplevelser i all slags vær. Dette lover godt for miljø, friluftsliv, og for framtiden.

Takk for oppmerksomheten og til lykke med dagen!

170

Kilde

http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dep/Helen_Bjornoy/taler_artikler/2007/Friluftsløven-50-ar.html?id=474769

Emner

175 Jubileumstale, Miljø, Norsk historie

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/friluftsløven-50-ar>

180